

OB KOZARČKU V DRAGI

DR. ALOJZ REBULA

Med diskusijami v letošnji neuravnovešeni Dragi (a imela je tudi kakšen svoj vrh ...) je prišlo tudi do tegale vprašanja: kako to, da v današnji Sloveniji, kjer še kokoši bočejo kokodakati po evropsko, proticerkveno razpoloženje v medijih kaže vulgarnost, prostaškost, kakršne v zahodnih evropskih državah ne najdeš? To ne samo v kakšni škandalistični Mladini, ampak tudi v vodilnem dnevniku Delo, ki ne skriva svojih ambicij po nekakšni evropski „odličnosti“. A pojdi tisto odličnost iskat v Pismih bralcev ... Temu kotičku je časopis, kakor se zdi, namenil vlogo, kakršne se njegov častivredni podij trenutno sramuje...

V enem izmed odmorov simpozija se je razvil pomenek o vzrokih za to podcivilizacijsko stanje. Prislubnil sem. Ujel sem nekatera mnenja.

Prvi vzrok naj bi bil v civilizacijskem minusu Slovenije, in sicer ne gmojnem, ampak dubovnem in kulturnem: vulgarnost naj bi bila dediščina Balkana.

Drugi vzrok naj bi bila neprofesionalnost: časnikarskemu kadru naj bi manjkalo kulture in okusa, da o značajskosti ne govorimo, glede na to, da so to v glavnem še „peresa samoupravljanja“.

Tretji vzrok naj bi bila zavestna kulturnobojna volja oblastvene kontinuitete, ki pa naj bi s tem tudi nebotično priznavala dejansko težo Cerkev v slovenskem narodu. Čeprav je Cerkev praktično politično neobstoja, je ukoreninjena v zavesti najširših ljudskih množic. Komunistu posebej ni uspelo odvzeti dubovniku tiste simpatične vloge, ki jo je tradicionalno imel med slovenskim ljudstvom.

Da je težišče napadov v nadškofju Rodetu, je pač vzrok v tem, da ta Evropejec s svojo katoliško samozavestjo, narodno zavednostjo in kulturno razgledanostjo uteleša prav nasprotje tiste vrste kristjana, kakršnega si je partija od zmeraj želela: skesanega od spredaj in od zadaj, domačijsko zaplankanega, godnega, da se premakne na „napredne pozicije“ (se pravi v ateizem), da zasede kakšno štafajžno vlogo v kakšnem odboru SZDL, predvsem pa, da je pripravljen za napad na Cerkev.

Danes je zaželen prav takšen kristjan, brez nazorske zavesti („Vse vere so enake“...), brez politične zavesti („Politika ni za nas“), voljno manipulativno gradivo za desne ali leve volilne kombinacije.

Globlji vzrok je seveda drugje: to je večni boj proti Cerkvi, boj, ki se bo nehal šele na sodni dan. Vulgarnost je pač eno od sredstev iz budičeve orožarne. Temu vse pride prav, od krvi do besede, od umorov VOS-a do strupa nekaterih peres. V bistvu stara pesem. Toda Gospod je vstal, aleluja.

Družina, 8. septembra 2002

POGAJANJA ALI ARBITRAŽA?

Slovenski premier Janez Drnovšek je na novinarski konferenci v odzivu na pismo hrvaškega premiera Ivica Račana glede sporazuma o slovensko-hrvaški meji izpostavil, da bo slovenska stran preučila sedanjí položaj, kar že počne tudi v dogovoru s parlamentarnimi strankami in DZ -, da pa ima za zdaj slovenska vlada izhodišča samo za bilateralna pogajanja in za parafirani sporazum o meji, ki sta ga s premierom Račanom sklenila lani. Za drugačna izhodišča je treba sprejeti drugačno stališče na vladi in ga tudi potrditi v državnem zboru, je poudaril premier. Ocenil je še, da odraža Račanovo pismo prepričanje, da ostaja arbitražna o meji edina možna rešitev, vendar pa mora Račan tudi v primeru arbitraže dobiti predhodno soglasje v saboru.

„Če bo s hrvaške strani prišel formalen predlog o arbitraži, ga bo vlada resno preučila ter v dogovoru z DZ tudi zavzela ustrezna stališča in na podlagi

tega se bomo pogovarjali naprej,“ je pojasnil Drnovšek.

Že parafirani sporazum o meji je po Drnovških ocenah v zadnjih desetih letih najboljši dosežek in najresnejši poskus za ureditev tega vprašanja. Tudi v primeru, da bi se državi na koncu dogovorili za arbitražo, bi bil ta sporazum pomemben element.

Predsednik vlade je potrdil, da se bosta z Račanom predvidoma sestala prihodnji torek.

Drnovšek je še povedal, da intenzivno iščejo tudi rešitev za preprečevanje incidentov med državama, zlasti na morju, kar je v danem položaju najpomembnejše. Po premierovih besedah gre predvsem za vprašanje ribištva in policijskega nadzora.

Sicer je po ocenah slovenske strani do povečanja incidentov med državama letos poleti prišlo zato, ker je Hrvaška začela uveljavljati nadzor na sredinski črti Piranskega zaliva z name-

nom, da bi demonstrirala neveljavnost oz. nezmožnost uveljavitve parafirane- ga sporazuma o meji. „Ti incidenti so po naši oceni v funkciji anuliranja tega sporazuma,“ je dodal Drnovšek.

Aretacija ni način za urejanje takšnega vprašanja, je menil premier.

Hrvaški premier Račan je predstavil vsebino pisma, ki ga je hrvaški veleposlanik v Sloveniji Celestin Sardelič izročil premieru Drnovšku. Račan je v pismu zapisal, da „neuspeli“ parafirani sporazum o meji med državama ne more biti podlaga za rešitev problema meje, niti ga ne more podpisati ali predlagati saboru v ratifikacijo. „To je bil poskus brez pravnih učinkov,“ je zapisal Račan in izrazil pričakovanje, da bo to sprejel tudi Drnovšek. Za rešitev vprašanja meje bo potrebna arbitražna, je še zapisal Račan in dodal, da se je z Drnovškom pripravil pogovarjati o obvezujoči arbitraži, potem ko bo za njo dobil podporo v saboru.

Pozivi k reševanju zaostrenih slovensko-hrvaških odnosov

Na reševanje v zadnjem času zaostrenih slovensko-hrvaških odnosov in primera Joško Joras so se odzvale številne politične stranke in gibanja.

Po besedah predsednika Slovenskega panevropskega gibanja Franceta Bučarja je edini pravi pristop urejanje slovensko-hrvaških odnosov v okviru t.i. evropske ideje, ki predpostavlja oddaljitev od metod „egoistične nacionalne države“. Sicer menijo, da med državama pravzaprav ni nerešenih vprašanj, temveč le zapleti, ki politikom služijo za uveljavljanje podobe „rešiteljev“.

Po mnenju Bučarja je krivda za zaplet v primeru hrvaških varčevalcev Ljubljanske banke povsem na slovenski strani, saj naj bi bila obveznost banke do svojih varčevalcev povsem očitna, problem sukcesije pa problem, ki zadeva le banko in državo, na stanje varčevalcev pa ne bi smel vplivati. Status nuklearke naj bi bil tako povsem jasen, saj je po njegovem mnenju le običajen gospodarski subjekt, tako da Hrvaška ne more zahtevati posebnih privilegijev, ki ne izhajajo iz lastniških pravic. Glede vprašanja meje v Piranskem zalivu pa je Bučar prepričan, da meja ne more biti predmet pogajanj, temveč le ugotovitvenega postopka, ki mora odgovoriti na vprašanje, katera država je pred osamosvojitvijo izvajala pristojnost nad spornim ozemljem. Vključevanje obeh držav v Evropo namreč terja, da državi najprej svoje medsebojne odnose uskladi z evropskimi standardi, ti pa od obeh sosed zahtevajo priznanje temeljnega izhodiščnega načela, da državna osamosvojitve za nobeno od partneric ne more pomeniti zmanjšanja ali odstopa od pravic, ki sta jih uživali že pred osamosvojitvijo. Glede na to, da takšno stanje še ni bilo ugotovljeno, je zaprtje Joška Jorasa v bistvu ugrabitev, saj skuša Hrvaška na ta način izvajati pristojnost nad ozemljem, katerega pripadnost je formalno-pravno vprašljiva, po temeljni listini pa pripada Sloveniji, trdi Bučar.

V zvezi s poslabšanjem

odnosov med Slovenijo in Hrvaško je Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci v četrtek pozvala vse vpletene in prizadete ljudi in ustanove k vnovični vrnitvi na stanje, ko kljub nerešenim in odprtim vprašanjem mirno sožitje in sodelovanje ni bilo moteno. Samo tako bodo namreč nastale razmere za nadaljnje iskanje rešitev. Odvzem prostosti Jošku Jorasu pa je po oceni komisije že sam po sebi nedopustno in nerazumno dejanje, ravnanje z njim v zaporu pa je povsem nesorazmerno z njegovim položajem administrativnega zapornika.

Vodja poslanske skupine SLS in predsednik glavnega odbora stranke Janez Podobnik je v četrtekovem pismu Jorasu, članu stranke in predsedniku Narodne zveze pri SLS ter piranskemu občinskemu svetniku, znova izrazil vso podporo in ga seznanil s potekom torkove izredne seje parlamentarnega odbora za zunanjo politiko. Poslanska skupina je ob tem ponovila poziv poslanca Podobnika pristojnim slovenskim organom, da se v največji možni meri angažirajo in od pristojnih organov sosednje Hrvaške zahtevajo takojšnjo izpustitev slovenskega državljana.

Direktor uprave zaporov hrvaškega ministrstva za pravosodje Josip Hehet pa je v četrtek dejal, da je zdravstveno stanje Joška Jorasa, ki že 15 dni gladovno stavka, stabilno. „Joško Joras je pod stalnim zdravniškim nadzorom v zagrebški bolnišnici za osebe, ki jim je bila odvzeta prostost, njegovo zdravstveno stanje pa zdravniki ocenjujejo kot stabilno,“ je za hrvaško tiskovno agencijo Hina dejal Hehet in dodal, da Joras, ki so ga v torek iz puljskega zavora prepeljali v Zagreb, še naprej zavrača hrano in pije samo čaje. Tudi na slovenskem zunanem ministrstvu so za STA v četrtek potrdili, da za zdaj niso seznanjeni, da bi imel Joško Joras kakršnekoli zdravstvene težave v okviru danih okoliščin in da ga vodja konzularnega oddelka slovenskega veleposlaništva v Zagrebu Marjan Ristič redno obiskuje.

Koprski odvetnik Danijel Starman pa je za STA povedal, da nameravajo on in prijatelji iz Civilne družbe Slovenije za mejo v Istri v soboto v zagrebški bolnišnici obiskati Joška Jorasa. Starman je glede na dejstvo, da Joras, ki se mu kazen izteče 20. septembra, še naprej gladovno stavka, izrazil pričakovanje, da bo ostal v bolnišnici v Zagrebu. Razen, je opozoril Starman, če bi ga pogojno odpustili (npr. zaradi lepega vedenja), saj so pogoji za njegov pogojni odpust že izpolnjeni.

Nad. na 6. str.

Toplak predal poverilna pisma papežu

Slovenski veleposlanik pri Svetem sedežu Ludvik Toplak je papežu Janezu Pavlu II. v njegovi poletni rezidenci v Castel Gandolfu blizu Rima 5. septembra predal poverilna pisma. Papež je v nagovoru, s katerim je zaželel dobrodošlico novemu izrednemu in pooblaščenemu veleposlaniku, izrazil popolno podporo Vatikanu članstvu Slovenije v Evropski zvezi. Krščanska dediščina je pomemben prispevek, ki ga Slovenija lahko nudi za utrjevanje take civilizacije v Evropi, ki bi bila pozorna do vzajemnega razumevanja med narodi, je menil papež. Veleposlanik Toplak pa se je papežu zahvalil za njegovo naklonjenost in podporo Slo-

mosvojitve in mednarodnega priznanja.

Papež je nato dodal, da moramo biti pozorni do vrednot, na katerih temelji skupni evropski dom. „Ni mogoče zanikati dejstva, da je dvatisočletno izročilo judovsko-krščanskega izvora znalo usklajevati, utrjevati in spodbujati načela, ki sestavljajo temelj evropske civilizacije in so ukoreninjena v različne kulture,“ je dejal. To izročilo lahko evropskim narodom še naprej zagotavlja dragocen etični okvir, zato si Sveti sedež želi, da bi bili identiteta in vloga Cerkev zaščiteni tudi v prihodnje. Pri gradnji nove Evrope se je treba upreti vsakršnemu poskusu, ki bi izključeval prispevek krščanstva, ker bi to procesu

etično-kulturnega utemeljevanja civiliziranega sožitja na celini odvzelo pomembne vi- re moči, je še poudaril papež.

Kot primer dobrega medsebojnega sodelovanja je Sveti oče omenil sporazum med Slovenijo in Svetim sedežem, podpisan 14. decembra 2001. Ob tem je izrazil željo, da bi lahko kmalu stopil v veljavo, saj gre po njegovem mnenju za dogovor, ki zagotavlja temeljno pravico do verske svobode. Sporazum je orodje, ki na poseben, a ne edini način ureja odnose med Cerkvijo in državo, služi dobrobiti katoliške skupnosti in predstavlja istočasno cilj in izhodiščno točko za nadaljnje dogovore. „Katoliška cerkev ne išče privilegijev, ampak želi samo izpolniti svoje poslanstvo v korist celotne slovenske družbe,“ je poudaril Janez Pavel II.

GLEJ...

DRAGA 2002	2	RAZSTAVA KARLE SKVARČA IN IRENE ŽUŽEK.....	4
OBLETNICA V MENDOZI.....	3	STREL JE PRIPLAVAL NA CILJ	4
PISMO IZ SLOVENIJE	4		

DRAGA 2002

Z okroglo mizo z naslovom Manjšinske politične dileme so se 30. avgusta na Opčinah pri Trstu začeli 37. študijski dnevi Drage 2002, ki jih prireja Društvo slovenskih izobražencev. Na okrogli mizi so spregovorili zgodovinar Jože Pirjevec, urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar, raziskovalec na inštitutu v Gorici Aldo Rupel in Damjan Pavlin, podpredsednik Sveta slovenskih organizacij.

Jože Pirjevec je v svojem posegu podal zgodovinski pregled političnega udejstvovanja med Slovenci v Italiji. Kot je dejal, so današnje razmere predvsem sad političnega razkola na komunistični in nekomunistični tabor, ki je po eni strani omogočal politični pluralizem, po drugi strani pa preprečeval odločnejše nastope manjšine. Danes imamo na eni strani veliko politično razdrobljenost, na drugi pa sodelovanje med krovnimi organizacijami civilne družbe.

Med Slovenci v Italiji je tudi dvojna zamera do Slovenije, eni jo krivijo za razpad Jugoslavije, drugi pa ji očitajo premajhno angažiranost za pravice manjšine.

Druga okrogla miza v soboto, 31. avgusta je bila posvečena vprašanju primorske univerze (naslov Zakaj tretja slovenska univerza?); spregovorili so slovenska ministrica za šolstvo, znanost in šport Lucija Čok, Darko Darovec, Livij Jakomin in Andrej Malnič.

Letošnje Drago sta zaključili v nedeljo predavanji primorskega izseljenskega duhovnika Davida Taljata, ki deluje v Švici, na temo „z vero do veselja“ in tržaškega časnikarja **Martina Breclja** (rojen v Buenos Airesu) na temo „med Evropsko zvezo in svetovno državo“.

David Taljat se je osredotočil na

pojmom sreče in veselja v krščanski optiki. Dinamika človekove notranje sreče se po njegovih besedah namreč uokvirja v dinamiko vere, ki pozna samo rast ali upadanje, nikoli pa mirovanja. Iz čuječnosti v ravnanju in odprtosti darovom se rojeva tudi kristjanovo veselje. Drža oz. izkustvo veselja ni nekaj nedosegljivega, je še povedal Taljat. V tem se po njegovih besedah zrcali odnos kristjana, ki v trpljenju zmora biti srečen in tudi opogumljati druge.

Martin Breclj je v svojem popoldanskem predavanju podal zgoščen oris krize moderne države in izzivov, ki jih postavlja modernizacija oz. globalizacija.

Sam je sicer prepričan, da je modernizacija oz. globalizacija kakovosten skok v razvoju človeške vrste, ki pa prinaša tudi vsesplošno rušenje ustaljenih ravnovesij. Vendar poti nazaj ni, je dejal Breclj, ki je pri tem izrazil zaupanje v človeški razum.

Poudaril je pomen t.i. trajnostnega razvoja, ki bo moral nujno privedi do globalne demokracije in globalne države. V slednji ne bo prišlo do poenotenja nazorov in izginjanja narodov, vendar do soočanja med različnimi nazori in verami, v političnem smislu pa bo globalna država „država držav“. Posamezni narodi in posamezne države bodo obstale, morajo obstati, saj ostajajo bistvene občestvene in univerzalne skupnosti, le da je njihova univerzalnost zdaj relativna, kontekstualna in situirana.

Treba se je torej zavzemati za širitev demokracije na transnacionalno in globalno raven, posledica česa bo trajnostni razvoj, mir med ljudmi in mir med človekom in naravo.

Udeležence sklepnega srečanja

Drage 2002 je pozdravil tudi član Evropske konvencije in poslanec stranke Nova Slovenija Lojze Peterle. Med drugim je dejal, da ne vidi posebnih groženj za nacionalno identiteto v Evropski zvezi, in dodal, da je prej treba gledati na bojazni, ki obstajajo v Sloveniji. Po Peterletovih besedah vstop v EZ odpira nove možnosti in nova obzorja, v Sloveniji pa je treba ustvariti take razmere, da bodo Slovenci vstopili v Evropo politično dostojno pripravljeno.

Sklepni dan Drage 2002 se je popoldne začel z mašo za udeležence študijskih dnevov, ki jo je daroval tržaški škof Eugenio Ravignani. V svoji pridigi je posebej poudaril pomen pogumnega oznanjanja in pričevanja krščanstva in evangelija. Kristjan mora najti pogum, da pove, da je še čas, da se more roditi nov svet.

Udeleženci Drage 2002 so imeli v teh dneh tudi možnost podpisati Izjavo v podporo Jošku Jorasu, ki jo je oblikoval Odbor za zaščito slovenskih državljanov pred tujo državo pri Slovenski konferenci Svetovnega slovenskega kongresa.

Tema 12. **Drage mladih** pa je bila Zedinjena Slovenija v zedinjeni Evropi. Prvi večer, 29. avgusta, je v Beltincih, Ljubljani in Komnu potekala videokonferenca. Govorili so o odnosu mladih do vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. V petek, 30. avgusta, so imeli delavnice mladinske ustvarjalnosti. V soboto pa je v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu potekala okrogla miza z naslovom Več Evrope, več Slovenije. Na njej so sodelovali kandidati za slovenskega predsednika na novembrskih volitvah France Arhar, odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar ter slikarka in publicistka Veselka Šorli Puc.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

TONE MIZERIT

Politika in gospodarstvo se mešata v argentinski sedanjosti, medtem ko še vedno ne vemo, ali bomo imeli notranje volitve za kandidata ali ne.

Zunanja fronta. Brez dvoma je eden največjih problemov vseh zadnjih argentinskih vlad ogromen zunanji dolg. Obveznosti do tujih upnikov krepko presega možnost plačevanja države. Vendar odpišimo dolg privatnim ustanovam, katerim je Argentina razglasila „default“ (ne plačuje), in se osredotočimo le na obveznosti do mednarodnih finančnih organizmov. Ti so bistveno Mednarodni denarni sklad (FMI), Medameriška razvojna banka (BID) in Svetovna banka (BM). V prihodnjih sedmih mesecih (od letošnjega septembra pa do marca 2003) bi morala država plačati skupaj 9.684 milijonov dolarjev. To je pa več kot trenutno znašajo vse valutne rezerve v Centralni banki.

Dve smeri. Glavni upnik je FMI, kateremu mora do konca leta država plačati 3.064 milijonov dolarjev, do vključno marca pa še dodatnih 4.002 milijonov. Strategija Argentine je pot dogovora, po katerem bi ta dolg refinancirali. Vendar, kot nam je znano, do tega dogovora ni prišlo in je tudi danes še zelo oddaljen. Kljub temu je FMI sprejel, da september plačilo v višini 2.700 milijonov preloži na prihodnje leto. Po drugi strani pa si vlada na vso moč prizadeva, da bi zvišala količino deviz v Centralni banki. Zato je uvedla strogo nadzorstvo nad izvozom in močno omejila prodajo dolarjev. Zaenkrat ji je uspelo vsaj nekoliko zvišati devizni fond.

Vzrok nesporazuma. Pretekli teden je državni tajnik za finance ZDA, Paul O'Neill znova kritiziral argentinsko vlado. Najprej je stvarno povedal, da program, ki ga je vlada predstavila, ne zadošča, da se zagotovi stabilnost in zanesljiv razvoj. Po drugi strani pa je prosil vodilne kadre večje zagnanosti v boju proti korupciji. Na njegove izjave je predsednik Duhalde dejal, da naj se mu „ne povseti preveč pozornosti“. Nasprotno pa je gospodarski minister Lavagna soglašal z O'Neilom in izjavil, da „ni mnogo točk, s katerimi se ne bi dalo soglašati“. Ta dvojni v najvišjih krogih tudi kaže, kakšen je dejanski položaj v državi.

In v prihodnje? Nekaj nasprotnega pa se dogaja v Brazilu. Kot smo svojčas že omenili, je FMI sosednji državi obljubil veleposojilo za ureditev državnih financ. Del tega, v višini 3.000 milijonov dolarjev, so jim že poslali pretekli teden. Razlika v razmerju je, da je politično vodstvo v Brazilu enot-

no, in so se tudi predsedniški kandidati zaobljubili, da bodo spoštovali dogovore. Nekaj podobnega zahteva FMI tudi s strani Argentine. Predsedniški kandidati naj bi se soglasno obvezali, da bodo spoštovali morebitni dogovor, ki bi ga vlada podpisala s Fondom. Ne severu se namreč bojijo, da bi sedanja vlada obljubila vse, prihodnja pa bi se dogovoru izneverila in ponovno zavila na stranpot. Tudi predsednik Duhalde zadnje čase zahteva, naj se kandidati zavežejo v pogajanja s FMI.

Volitve. Medtem predvioletna kampanja napreduje. Ni pa še popolnoma jasno, kako bo vse potekalo. Vlada je sicer z dekretom že oklicala splošne notranje volitve za nedeljo 15. decembra. A vemo da nov dekret lahko razveljavi prejšnjega. V peronistični stranki vedno bolj raste zahteva, naj predsedniške volitve potekajo po sistemu „ley de lemas“, kjer lahko vsaka stranka predstavi več kandidatov. Zelo se bojijo, da bi izid notranjih volitev povzročil zamere, zaplete in razkol, ki bi jim potem škodovali na volitvah meseca marca.

Kandidati. Na tem področju pe je še več nejasnosti. Najprej je bilo razvidno, da je vladni kandidat kordovski guverner De la Sota. A v njegovem krogu se nenehno pritožujejo, da ga bojkotira v vladi skrita menemistična skupina. Z druge strani pa je tudi razvidno potekajo neki tajni pogovori med vlado in Rodriguez Saajem. Čeprav je zadnje dni predsednikova žena Chiche Duhalde besno napadla guvernerja iz San Luisa, se vedno bolj glasno omenja možnost dogovora med njim in Duhaldejem. Razne ankete namreč kažejo, da je Saa v priljubljenosti daleč na prvem mestu med peronističnimi kandidati. In če bi se izkazalo, da De la Sota razlike ne more nadkriliti, bi bila vlada pripravljena poiskati zaveznika kjerkoli, le da ostane v bližini oblasti (ali korita, po domače). Duhalde bo res maja zapustil predsedniško mesto, a njegov namen je ostati načelu mogočnega peronizma province Buenos Aires.

Na desni. Večkrat smo že omenili razpršenost kandidatov na sredini in desnici. Te skupine želi sedaj povežati in zediniti Lopey Murphy. Ni jasno, kaj bo s Cavallovo stranko, ki nekako flirtira z Saajem. A Murphy skuša izpeljati zblizanje s stranko, katero vodi Patricia Bullrich. Stike navezuje še z Macrijem in Federalnim gibanjem v provinci Buenos Aires. Ponudba je, da bi Murphy kandidiral za predsednika, Bullrich pa za guvernerko province Buenos Aires. Čas bo pokazal, če bo iz te moke kaj kruha.

Gaudí in Plečnik

V svoji prilogi Arhitektura je argentinski dnevnik LA NACIÓN dne 4. septembra objavil članek, v katerem pisec arh. Luis J. Grossman vzporeja velikega katalonskega arhitekta Gaudija in slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika.

Gaudi je v Barceloni zgradil vrsto hiš in cerkva, najbolj znana je cerkev Sv. Družine. Tudi Plečnik je izoblikoval veliko cerkva.

Najprej poda Plečnikove življenjske podatke in obžaluje, da Plečnik ni bolj poznan v Argentini. Ko se je pisec mudil v Parizu, si je ogledal Plečnikovo razstavo v Muzeju Pompidou. Takoj je spoznal njegove izredne talente in veliko osebnost 20. stoletja, in potrjuje podobno mnenje v spremnem katalogu: Plečnik je slovenski Gaudi. Ko primerja oba umetnika, najde vrsto vzporednosti: Plečnik je član slovenske kulturne manjšine, enako kot je Gaudi Katalonec. Oba sta večjezična in večkulturna. Oba sta ostala zvesta svojemu narodu in oba spoštujeta narodno ljudsko kulturo. Oba sta prišla iz obrtniške družine in oba sta dobra katoličana.

Letos se govori veliko o Gaudiju. Prav je to. A pisec bi bil vesel, če bi se kdo enako zanimal tudi za Jožeta Plečnika.

K temu bi pripomnili, da je se je Slovenska kulturna akcija in njen tedanji predsednik arh. Marjan Eiletz že veliko prizadeval pri raznih tukajšnjih kulturnih dejavnostih, da bi lahko v Buenos Airesu videli Plečnikovo razstavo, ki je obšla že veliko mest v Evropi, a žal med njimi ni naletel na razumevanje.

Pozivi k...

Nad. s 1. str.

Pogojni odpust je namreč mogoče odobriti po polovici ali dveh tretjinah prestane kazni.

Piranskega občinskega svetnika Joška Jorasa iz zaselka Mlini, ki leži v spornem delu meje med državama ob Dragonji, je hrvaška policija aretirala 21. avgusta, od takrat pa prestaja 30-dnevno zaporno kazen zaradi več neplačanih mandatnih kazni od

leta 1999. V torek so ga iz zapora v Pulju premestili v bolnišnico v Zagrebu. Njegova premestitev v bolnišnico za osebe, ki jim je bila odvzeta prostost, je običajen postopek v primeru, ko zaporniki stavkajo več kot deset dni.

ZADNJE NOVICE

Joška Jorasa so po 16 dneh predčasno izpustili iz zapora na Hrvaškem. Po izpustitvi iz bolnišnice za priprte osebe v Zagrebu, kjer je

Mag: Politični barometer

Barbara Brezigar ima v drugem krogu volitev za predsednika republike proti Janezu Drnovšku več možnosti kot France Arhar. Za septembrski Politični barometer, mesečno javnomnenjsko merjenje tednika Mag 4. septembra, je namreč kar 25 % vprašanih odgovorilo, da bi v drugo svoj glas oddalo za Brezigarjevo, za Arharja pa bi v drugem krogu, če bi se v njem pomeril z Drnovškom, volilo le 18,5 % vprašanih.

Sicer se v volilni tekmi za predsednika republike še vedno daleč spredaj Janez Drnovšek, ki mu je v tokratni anketi svoj glas dalo 30,3 odstotka anketiranih oziroma dobre štiri odstotke več kot julija. V drugem krogu pa bi Drnovšek, če bi se pomeril z Brezigarjevo, dobil 49,7 % glasov oziroma 52,1 % glasov vprašanih, če bi bil njegov protikandidat Arhar.

Če bi bile volitve to nedeljo, bi se na drugo mesto z 9,1-odstotno podporo uvrstila Barbara Brezigar, ki bi jo še pred dvema mesecema

bil zaradi slabega zdravstvenega stanja od torka, je Joras že prispel v Ljubljano, kjer bodo v kliničnem centru opravili dodatne preglede.

Joras je pogojno izpuščen, če pa v 30 dneh ne bo plačal preostale denarne kazni, bo moral znova v zapor.

Po STA

volilo le 4,5 % vprašanih. Za Franceta Arharja, ki se mu je podpora v primerjavi z julijem več kot prepolovila, bi se odločilo 7,3 % vprašanih, julija 16,8 %. Zmaga Jelinčiča bi volilo 5,8 %, Antona Beblerja pa 4,1 % anketiranih.

Lev Kreft bi dobil 2,2 % glasov, medtem ko Jureta Cekuto, Tomaža Rozmana, Marka Kožarja in Štefana Hudobivnika ni podprl niti eden od 723 anketiranih.

Magov časnikar Silvester Šurla ob tem ugotavlja, da naraščanje podpore Drnovšku nakazuje možnost, da drugega kroga volitev sploh ne bo. Ob upoštevanju le tistih, ki so se v anketi že opredelili, bi namreč Drnovšek dobil 51,4 %, Brezigarjeva 15,5 %, Arhar pa 12,4 % glasov vprašanih. Jelinčiču bi pripadlo 9,8 %, Beblerju sedem odstotkov in Kreftu 3,7 % glasov.

Podpora politiki zdajšnje vlade še naprej pada in se je tokrat prvič spustila pod tretjino: podpira jo samo še 28,6 % vprašanih (40,8 % politike vlade ne podpira, 30,6 % jih je neopredeljenih).

Sicer pa so pri Magu, kot že nekajkrat doslej, izmerili tudi utrip podpore vstopanju Slovenije v EZ in zvezo NATO. Veliko več anketiranih podpira vstop v EZ (62,7 %) kot v NATO (39,5 %). Proti vstopu v EZ se jih je izreklo 21,2 %, slovenskega vstopa v NATO pa ne podpira 42,4 % vprašanih.

SLOVENCIV ARGENTINI

53. obletnica Društva Slovencev v Mendozii

Praznik je združil to obletnico s srečanjem z odbojkaši ZS iz Bs. Aires, ki so nas počastili s svojim obiskom 16., 17., 18. in 19. avgusta. To je posebno prišlo do izraza v nedeljo 18. avgusta v celodnevem programu.

Sv. mašo je daroval Jože Horn, oblikovala pa jo je mladina z besedo in pesmijo ob kitari, kar brez dvoma pomladi vse občestvo s svojim ritmom. Župnik Horn je goste pozdravil takole:

„Štirje nepozabni dnevi za vso slovensko skupnost v Argentini, je bilo napisano na lepaku, ki nas je seznanil z obiskom slovenske mladine iz Buenos Airesa tu v Mendozii. Ti dnevi dosegajo svoj višek prav na današnji nedeljo. Ljubezen do življenja, ki se izraža v športu, slovensko prepričanje, veselje in idealizem so vrednote, s katerimi želite osrečiti tudi nas, da bomo lažje vztrajali, dokler bo to mogoče. Tudi v tem je poudarjeno slovensko bogastvo, ki ga živimo po svetu. Tako si dajemo medsebojno moralno oporo, navdušenje in voljo, da svetu pokažemo tisto pravo podobo Slovenije, ki vsi želimo, da bi jo v resnici tudi imela. Hvala vam za ta obisk in za vse žrtve, ki so z njim v zvezi. Bog naj nas vse ohrani v svoji ljubezni in v medsebojni povezavi za lepšo bodočnost Slovenije v svetu.“

Takoj po maši se je razvil na dvorišču športni program. Ne tekmovalje, ampak predstavitev gostov v treningu in prijateljski igri. Takrat smo že videli, da je ekipa ZS zasedla prvo mesto v četvercu tekmecev. Občudovali smo dovršeno tehniko igre, posebno izstopa zabijanje, kar pomeni, da se fantje zelo resno pripravljajo na veliko turnejo. Posebno pozornost vzbujajo tudi stalno povezovanje igralcev v tovarištvu, da je tako ekipa bolj solidna. Res lepa predstava!

Medtem so gospodinjice pripravile kosilo: zelo okusne domače kolone s prilogami. Izdelala jih je Marjana Šmon Žumer, po tudi nedeljska kuha in postrežba sta bili pod

Janša z novimi dokazi v zadevi Depala vas

Predsednik Socialdemokratske stranke Slovenije (SDS) in nekdanji minister za obrambo Janez Janša je pred sojenjem pripadnikom Slovenske vojske zaradi obtožb v zadevi Depala vas, ki se bo začelo na okrožnem sodišču v Ljubljani, na novinarski konferenci predstavil nekatere dokumente, ki po njegovem mnenju pričajo, da gre za politični sodni proces. Odločitev za čas sojenja, ki bo v predvolilnem času, po njegovih besedah ni naključ-

na. Kot je dejal, je posebna skupina znotraj ministrstva za notranje zadeve (MNZ) že februarja 1994 izdelala načrt, imenovan Okviri in načrti ukrepov za zagotovitev ustavnosti in zakonitosti v primeru potrebe, s katerim bi policija „pod krinko obrambe ustavnega reda“ prevzela v roke vse institucije v Sloveniji oz. jih „zavarovala“.

Načrt je vključeval navodila za policijo, da bi od-

stranili ministra za obrambo Janšo. Na podlagi tega dokumenta so dejansko izvajali operativne akcije v času njegove odstavitve z mesta ministra za obrambo. Ena od teh je bila mobilizacija skoraj celotnega policijskega sestava, pa tudi zasedba DZ s policijo deloma prikrito in deloma odkrito.

Ovadbice zoper osumljene je sredi leta 1996 takratna vodja skupine državnih tožilcev za posebne zadeve Barbara Brezigar zavrgla, oškodovanec pa je konec leta 1998 pregon prevzel sam. Na njegovo pobudo je bila v začetku 1999 uvedena preiskava zoper nekatere. Po končani preiskavi je okrožno državno tožilstvo julija 1999 na pobudo Smolnikarjevega odvetnika prevzelo pregon nekaterih od njih.

Zdaj se sodi tistim, ki so branili ustavni red in zakonitost, vse ovadbe proti tistim, ki so zlorabili kriminalistično službo, policijo in druge državne institucije za delovanje proti drugim državnim ustanovam v isti državi in za politični obračun, pa so zavrnjene. V letih po aferi je zbral večje število pričevanj in dokumentov, ki dokazujejo zlorabo državnih institucij v politične namene. Janša je opozoril na številne ponaredke dokumentov.

Obtoženi so pripadniki Slovenske vojske, ki so samo izvajali zakon, ukaze in pravila, kakršna so bila tedaj določena v podzakonskih aktih, ki sta jih sprejela vlada in ministrstvo za obrambo. Aretacija uslužbenca MNZ Milana Smolnikarja, ki je „v času aretacije prevzemal zaupne vojaške dokumente“, s pravnega vidika po tedanji zakonodaji ni bila sporna. Pripadniki SV so imeli za to vsa pooblastila, kar je med drugim ugotovila tudi parlamentarna pravna služba.

Predsednik vlade Janez Drnovšek je aprila 1994 od tedanjega notranjega ministra Ivana Bizjaka zahteval dodatna pojasnila, iz njegovega dopisa pa je jasno, da se je „tudi pri njem pojavljalo sum, ali ni šlo pri vsem skupaj za politično spletko“. Prvo Drnovškovo vprašanje je bilo, kakšen je bil namen registracije Smolnikarja kot posebnega policijskega sodelavca. Premier ni nikoli dobil relevantnih odgovorov, čeprav je vprašanja večkrat ponovil, pravi Janša in dodaja, da so se na MNZ neposrednim odgovorom izogibali.

Državni zbor je zaradi omenjene afere na predlog premiera Drnovška s tajnim glasovanjem razrešil Janeza Janšo s položaja obrambnega ministra 29. marca 1994.

njenim vodstvom, za kar se ji iz srca zahvaljujemo.

Proti koncu kosila je predsednik Društva Jernej Bajda pozdravil vse navzoče, posebno še goste - ter tudi izrazil priznanje tokratnim garačem. Za tem je spregovoril vsem zbranim prof. Tine Vivod, v imenu voditeljev, ki so spremljali ekipo: Andrej Hrovat, Jure Urbančič in Gregor Hribar. Beseda je bila o važnosti športnih dejavnosti za mlade in o nujnosti izmenjave na tem polju. Morda bo besedilo kje objavljeno, vsaj zaslužilo bi.

Potem je na oder stopil oktet ter s svojim uglašnim petjem prav po fantovsko popestril to nedeljsko srečanje. Zapeli so tri pesmi in hoteli oditi, a občinstvo jih ni pustilo iz odra. Dodati so morali še toliko pesmi, zadnja že pred odrom in navdušenja ni bilo konca. Pesem da pesem, kot beseda da besedo: tako je pri omizju zadonela slovenska narodna - in nato še ena in še tretja. S tem je praznovanje zadobilo pristen ljudski značaj.

Razhajali smo se vsi zadovoljni: Bratci vseli vsi...

Vir

SLKARSKI RAZSTAVI

Irena Žužek - Karla Skvarča

Mladi slikarki, Slovenki iz Buenos Airesa, sta imeli svojo prvo osebno razstavo pri Slovenski kulturni akciji v Slovenski hiši. Sicer sta nekajkrat že prej razstavljali na skupinskih razstavah, predvsem pri mladinskih prireditvah, a sedaj sta razstavili v gornji dvorani Slovenske hiše vsaka skoraj 20 slik, iz katerih se je že lahko razbral posamezni stile in dosežki, kar pa bosta mladi umetnici gotovo še razvijali v prihodnosti.

Razstavo je odprla v soboto, 21. avgusta referentka za likovno umetnost pri SKA Andrejka Dolinar Hrovat, ki je nato predala besedo predsednici SKA dr. Katici Cukjati, ki je predstavila obe slikarki in na kratko nakazala njuno delo in vrednost. Naj povzamemo nekaj misli iz njenega uvodnega govora:

„SKA je v veliko veselje, da nocojšnji

Irena Žužek: Notranjost - akril

večer predstavi dve novi slikarki na poti iskanja lepote. Na moji desni je 15 slik Karle Irene Skvarča. Rodila se je v Bs. As. Srednjo šolo je dokončala na Privatnem inštitutu Inmaculada Concepción de N. S. de Lourdes. Na Profesorado del Consejo Superior de Educacion Católica je dokončala študije kot višji tehnik vizualnih umetnosti v informatiki. Na istem inštitutu je dopolnila študije tretjega nivoja kot profesorica umetnosti s specializacijo v risbi, slikarstvu in skulpturi.

Na moji levi so slike Irene Žužek. - Rodila se je slučajno v Belgiji. Irena je dokončala univerzitetne študije na Buenosaireski državni univerzi, kjer je diplomirala kot „diseñadora gráfica“. Pozneje se je vpisala na Asociación Amigos del Museo de Bellas Artes.

Če pričnemo z ocenjevanjem Skvarčevih slik, zaznamo dve olji. Vse ostale razstavljene slike so akrilike - oziroma po-barvane z akrilnimi barvami. V primeru

Skvarčeve imamo štiri portrete in dve kompoziciji, v odličnih prepletanjih barv in figur, ki pa niso povsem abstraktne. Na vseh akrilikah Karle Skvarča vidimo neko realistično podlago, kjer imajo obrisi - linije in barve vsak svojo lastno težo.

V njenih akrilikah je značilno, da se barve izražajo v različnih vročih rdečih, oranžastih in rumenih tonih.

V primeru Irene Žužek pa zaznamo drugačen stil; dela ustvarjalnosti, ki nam jih danes predstavlja, imajo neki skupen imenovalec: intimnost, subjektivnost in abstraktnost. Tukaj je izredno važna kompozicija barv. Na teh akrilikah, ki nastanejo spontano in jih avtorica ustvari v 30 do 50 minutah, so važne le barve. Ozadje - podlaga slike in izstopajoče figure se pomešajo v vrtincu okroglih in več ali manj ravnih črt. Slikarka mi je omenila, da ima v mislih samo harmonijo barv in njih degradacije, in šele nato, ko je stvaritev dopolnjevala, ji da neko ime. Mislim, da je podzavestno v slikarki najprej tematika in nato izbira barv in njih odtenkov na podlagi le-te, kajti imena slik kažejo na neko osebno duševno razpoloženje (Iz globine, Notranjost, Nemir, Notranjost, Sledovi dobrote, itd.). Na vsakem platnu prevladujeta le dve

Karla Skvarča: Cardos - akril

Andrejka Dolinar Hrovat, Karla Skvarča, Irena Žužek, dr. Katica Cukjati

barvi v neverjetno harmonični kromatični kompoziciji in prepletanju. Barve so najrazličnejše, odvisi od teme: od modre (na pr. Pristanišče, Veter) do krvavo-rdeče kot Poletje in Cvetenje, preko mavrice vijoličaste barve, modre in rumene.“

Pripomnimo, da si je razstavo ogledalo veliko število prijateljev - predvsem mladih - in umetnostnih sladokuscev, od katerih je nekaj tudi kupilo dela.

Irena Žužek ima v svojih delih že izdelan stil, predvsem abstrakten, vse slike so v posebnih tonih, predvsem bolj umirjenih barv, nanešenih z bolj impresionistično tehniko.

Karla Skvarča, ki je mlajša, je predstavila nekaj različnih stilov, od portretov do skoraj čistih abstrakcij. Barve so močne in polne.

Veseli smo, da napredujejo mlajši tudi v slikarstvu, kakor še v glasbi, in tako nadaljujejo bogato tradicijo umetnostnega delovanja v naši skupnosti.

Pismo iz Slovenije

Dragi!

Zadnjič si mi napisal, da spremljaš dogajanja pri nas. Mogoče bi bilo prav, da Ti pojasnim zadevo Arhar. Kot veš, je napovedal kandidaturo za predsednika republike in ga podpira SLS. Po anketah v juliju je bil Arhar blizu Drnovšku, če pa bi se oba uvrstila v drugi krog, pa je po anketah Arhar gladko vodil pred Drnovškom. Razumljivo, da je to v vrstah LDS povzročilo preplah. In potegnili so na dan orožje, ki so ga komunisti imeli včasih pripravljenega za vsakogar.

Arhar je prevzel mesto direktorja Vzajemne, zdravstvene zavarovalnice in dobil visoko plačo. Bajje je prejemal celih 3 milijone tolarjev na mesec, kar bi znašalo blizu 15.000 dolarjev. Neto pa okoli 10.000 dolarjev. Ogromna vsota. Nihče ni vedel nič o tej plači, nihče je tudi ni očital, nihče tudi ni menil, da je previsoka, čeprav je bila še enkrat večja kot plača predsednika vlade in republike.

On jo je lepo prejemal že nekaj mesecev. Ko pa je postal nevaren, „so potegnili pištolo iz predala“. V časopisih, radiu in TV se je pojavila novica, da Arhar prejema visoko plačo. Časnikarji so takoj pričeli obdelovati to temo in vprašali Arharja, če jo res prejema v taki višini. Ta pa je nekaj motovilil o tajnosti podatkov in da se plače objavijo šele ob koncu leta itd. Plaz se je usul in na koncu je moral povedati, da v resnici prejema tako visoko plačo. Nekaj preje pa je na Vzajemni bil podan predlog, da se dajo nagrade članom nadzornega odbora v višini 7,5 milijona tolarjev in da se premija za dodatno socialno zavarovanje, ki ga vsi plačujemo Vzajemni, poveča za 10%. Razumljivo je, da je vse skupaj bila bomba, ki je tresčila med ljudi. Reakcija je bila jasna in razumljiva. Arhar, ki se je vedno kazal kot poštenjak in zagovornik pravne države in poštenosti ter borec za zapadno-evropske vrednote, je izpadel kot človek, ki ima dvojno moralo in merila. Izgubil je, sodeč pa zadnjih javno-mnenjskih anketah, ogromno in je sedaj na lestvici šele četrti. Prvi je Drnovšek z 32%, druga je Brezigarjeva s 17%, tretji Jelinčič s 13% in četrti Arhar z 11%. Imel pa je 41%.

Omenil sem pištolo v predalu. Kdor se hoče boriti s komunisti ali njihovimi „mladinci“, mora vedeti, kaj so oni počeli in da se tega, kar so se naučili, nikdar ne bodo znebili. Njihova metoda je bila, da se o vsakem človeku ustvari dosje z njegovimi napakami ali dejanji in se to uporabi v primernem trenutku. Če pa napak ni, potem je treba nastavitvi pasti, ki pa jih sprožiš šele takrat, ko pride čas za to. Vsakogar so hoteli kompromitirati, takrat, ko jim je postal nevaren ali pa ni delal tako, kot so oni hoteli. Arhar je plačal davek za svojo naivnost in samozaverovanost. Človek, ki se pusti speljati v past, pač ni primeren, da dobi glasove.

Pismo bralcev

Spoštovani gospod urednik

Tokrat sem se namenil, da vam napišem nekaj vrtic glede članka v Svobodni Sloveniji 15. avgusta „Sprenevedanje Franceta Arharja“. S tem člankom iz Večera se je tudi slovenska skupnost v Argentini odločila na vsak način politično umazati Arharja, edinega, ki bi mogel izriniti Drnovška in bi s tem ustvaril novo politično preglednost na slovenski politični sceni.

Na dlani je dejstvo, da se je KS nehote pridružila LDS propagandni akciji zoper Arharja. Afera je izbruhnila, ko je na lestvici priljubljenosti začel dohitevati Drnovška in tedaj je nastal preplah v vrstah LDS. Treba je bilo umazati nasprotnika in ker niso mogli najti nič kriminalnega in nemoralnega, so se spravili na visoko plačo, ki je bila legalno popolnoma določena. In tej kampanji se je pridružila tudi KS - Koalicija Slovenija, ki je - in to je dokazano dejstvo, vrgla parolo: „Arhar je Kučanov človek“, in ta parola kroži in zastruplja Slovence po svetu in jih napačno informira. Gospod urednik, niti ene besede še ni prišlo iz KS virov, da je bila Barbara Brezigar dolgoletna članica KPS, kot je večina odbora SDS.

Arhar ni bil nikoli član partije. Verjetno bo to propagandistično politično sodelovanje KS + LDS rodilo nov slovenski politični de-

bakel 10. novembra, kot je bil leta 2000 in končno skozi ves čas slovenske samostojnosti. In vsemu temu so in še danes neznansko botrujejo ekstremne politične sile slovenskega desnega brega.

Zdi se, da je „Slovenska pomlad“ na moč podobna Avgijeveju hlevu, ki nujno potrebuje čiščenja, vendar ročno tega ne bodo mogli skidati, treba bo napeljati reko skozi preumazan hlev. Slovenska pomlad je imela 1996 50,01% glasov, danes pa jih ne spravi skupaj 27%.

Gospod urednik, ne zamerite tem vrticam, bodite pa prepričani, da bo „desni breg“ največ pripomogel Drnovškovi zmagi. Navzlic vsemu pa je upati, da bo Arhar dosegel nad 40%, Brezigarjeva pa morda 10%, in bo s tem Arhar prevzel vodilno politično vlogo. Naj še dodam, da Arharja že več let osebno poznam, povabil sem ga leta 1999 kot slavnostnega govornika na občni zbor KSK. Pa še to, njegov oče je bil domobranec, po mami strani pa je vsa žlahta (Obreza) v Torontu ali v Clevelandu kot begunci.

V Torontu številni menimo, da bi morala biti Svobodna Slovenija bolj pervidna pri predstavljanju predsedniških kandidatov, pranje umazanega prerila pa naj opravi kontinuiteta.

Lep pozdrav

France Habjan
Kanada

NOVICE IZ ZAMEJSTVA

V zavodu Slovenik v Rimu je od ponedeljka, 2., do četrta, 5. septembra, potekal simpozij o največjem slovenskem ekleziologu in ekumenistu dr. Francu Grivcu. Raziskoval je rusko, poljsko in češko književnost. Največ pozornosti pa je posvetil delu Cirila in Metoda ter Brižinskim in starocerkvenoslovenskim spomenikom. Grivčovo najbolj znano delo je Žitje Konstantina in Metodija. Dognanja o osebnosti in delovanju dr. Franca Grivca je podalo približno 25 strokovnjakov iz domovine in tujine. Udeležence simpozija je v sredo na avdienci pozdravil tudi papež Janez Pavel II.

Goriški župan Vittorio Brancati je pred dnevi prejel pismo iz deželne uprave Furlanije-Juljske krajine, v katerem so mu sporočili, da so na njegovo prošnjo ustavili razlastitvene postopke v Jeremitišču pri Gorici. Izvedelo se je še, da bo Brancatijeva občinska uprava zdaj podrobno preučila načrte širjenja tovornega postajališča pri Štandrežu, kar pomeni, da bo vsaj za nekaj let ustavila vsako širitev načrtovanega tovornega postajališča, pri tem pa upoštevala voljo prebivalcev Jeremitišča.

Italijanski državni svet je 30. avgusta zavrnil zahtevo stranke Slovenska skupnost po začasnem zamrznitvi razzodbe deželne upravnega sodišča Furlanije-Juljske krajine v zvezi z odlokom o možnosti izdajanja zgolj enojezičnih osebnih izkaznicah v štirih dvojezičnih občinah tržaške pokrajine Dolini, Zgoniku, Devin-Nabrežini in Repentabru. Razzodba je namreč odprla pot za uresničevanje odloka.

Ožji Koordinacijski odbor koroških Slovencev je odločno obsodil načrtovano ukinitve samostojnosti dvojezične ljudske šole v Slovenem Plajberku in njeno preoblikovanje v izpostavo boroveljske ljudske šole ter preklic imenovanja koroškega Slovenca Janka Tolmaierja za šolskega nadzornika za okraj Celovec-mesto. Ta je namreč v torek, 3. septembra, nastopil novo delovno mesto, a bil že po dveh urah na zahtevo glavarja Haiderja znova odstavljen. Obenem je odbor potrdil tudi sedanje ukrepanje političnih predstavnikov slovenske narodne skupnosti v vprašanju ureditve dvojezične topografije na avstrijskem Koroškem. Koordinacijski odbor je hkrati izrazil tudi zaskrbljenost zaradi ljudske šole v Selah-Kotu, ki je bila šele lani preoblikovana v izpostavo šole v Selah-Pri cerkvi. Po načrtu deželnih šolskih oblasti naj bi namreč to šolo zaradi pomanjkanja šolarjev zaprli. Po oceni odbora bi se s tem „potrdila bojazen, da preoblikovanje samostojne šole končno pripelje do ukinitve pouka v kraju“.

Strel preplaval Mississippi in dosegel svetovni rekord

Reka Mississippi Martinu Strelu res ne prizanaša. Postala je popolnoma stoječa, zato plavalec ne plava več s hitrostjo 8 km/h, ampak veliko bolj počasi. Strel, ki namerava kot prvi človek preplavati 3797 kilometrov dolgo reko Mississippi, bo na cilj, točko Head of Passes v delti Missisippija, priplaval z nekaj zamude, predvidoma v ponedeljek ob 20. uri po srednjeevropskem času. Strel bi moral na cilj priplavati v soboto, kar mu zaradi „počasnosti“ reke ne bo uspelo. Reka Mississippi je skoraj stoječa in na nekaterih mestih celo ustvarja protitok, kar pomeni, da teče proti Strelu. Gre za praktično stoječe jezero, ki je zadnjih 15 milj obenem že precej slano.

Štarta že ob 7, kar uro in pol prej, kot je bilo do sedaj v navadi. Vse le zato, da se bo držal predvidenega urnika, saj želi Missisippiju v najkrajšem času pokazati, kdo je močnejši.

Strel je med plavanjem po Missisippiju naredil približno 2 milijona zavesljev. V skupnem je v 66 dnevih naredil približno 2 milijona zavesljev, torej za vsakega Slovenca enega. Zdravje se je stabiliziralo in v ekipi držijo pesti, da mu bo tudi favna in ob reki prizanesla.

Aligatorji so vsakodnevni spremljevalci ekipe, ob prihodu iz vode pa morajo biti najbolj pozorni na kače, skrite v pesku na obali.

Martin Strel je zamenjal plavalno obleko, ker je bila stara preveč raztrgana. Ko je plaval mimo New Orleansa, so mu pripravili sprejem, na katerem so razprostrli več kot 70 kilogramov težko slovensko zastavo, ki so jo posodili ljubljanski navijači. Igrala je slovenska glasba.

Sicer pa okoli Strela in ekipe Eye to Eye dobesedno tabori cel kup novinarjev iz različnih medijskih hiš. To govori predvsem o enkratnosti in prepoznavnosti tega projekta v Ameriki. Praktično ni časopisa, ki o tem nevsakdanjem podvigu ne bi poročal. Tudi tistim, ki so zraven, ni jasno, od kod Strelu „nečloveška“ moč, volja in energija. Martin gre nezadržno proti točki „0“, ki označuje nov mejnik v zgodovini ekstremnih podvigov. Ekipi se je pridružil tudi bivši ameriški obrambni sekretar William Perry, ki za Martina pripravlja sprejem.

ZADNJE NOVICE

Martin Strel, slovenski maratonski plavalec, je tik pred zaključkom lista v ponedeljek ob 14. uri po argentinskem času prispel na cilj svojega podviga. Priplaval je do točke Head of Passes v Mehiškem zalivu, kjer se Mississippi izliva v morje, in tako postal prvi človek, ki je v enkratnem projektu preplaval 3797 km dolgo reko.

MARTIN STREL JE PLAVAL V MISSISSIPPIJU 68 DNI

Zadnji, 68-ti dan na 3800 kilometrov dolgi poti, je Martin Strel ob 7. zjutraj po lokalnem času (ob 14. uri po slovenskem) še zadnjič zaplaval v mogočno reko. Glede na nemogoče vremenske razmere, neurja in vetrove v preteklih dneh, je bilo vreme razmeroma lepo in rečni tok miren. Kljub dejstvu, da je popolnoma izčrpan, da je v več kot dvemesečni bitki z Missisippijem izgubil kar petnajst kilogramov, je bil Strel vedrega razpoloženja. Zavedal se je, da je

pred njim le še 11 milj (18 kilometrov), da ga le še dobrih 5 ur plavanja loči do kraja Head of Passes ob Mehiškem zalivu, do vpisa v Guinnessovo knjigo rekordov, kot prvi zemljan, ki je preplaval Mississippi od izvira do izliva.

NALIL SI BO KOZAREC MISSISSIPPIJA

Plavalec bo na cilju najprej spil kozarec slane Mississippija, nato pa bo na ladji, ki ga bo odpeljala v New Orleans, kjer bo zaključna prireditve, pojedel še špagete carbonara. Na ladji bodo nazdravili s šampanjcem, nato pa bodo pili samo še dolenski cviček, so sporočili iz podjetja SI Sport, ki je prevzelo organizacijo podviga.

Na zaključni prireditvi v New Orleansu bo Strela poleg njegovih številnih prijateljev, Američanov in zamejskih Slovencev pričakal slovenski veleposlanik v ZDA Davorin Kračun, nekdanji ameriški obrambni minister William Perry, ki je Strela obiskal v minulih dneh, pa je danes že odpotoval domov.

Strel bo v New Orleansu prespal, v torek pa bo odpotoval v New York, kjer ga bo na slovesni večerji sprejel slovenski predsednik Milan Kučan. Slovenski plavalec se bo v sredo srečal še z generalnim sekretarjem Združenih narodov Kofijem Annanom, udeležil pa naj bi se tudi spominske slovesnosti ob prvi obletnici terorističnih napadov 11. septembra. V četrtek opoldne se bo Strel v Washingtonu udeležil kosila, ki mu ga pripravljata senator James Oberstar in kongresnik Tom Harkin. Na kosilo so poleg plavalca Martina, njegovega sina Boruta Strela in Jelka Kacina povabljeni še kongresniki in senatorji desetih držav, skozi katere je Martin Strel plaval (Minnesota, Wisconsin, Iowa, Illinois, Missouri, Kentucky, Arkansas, Tennessee, Mississippi in Louisiana).

NOVICE IZ SLOVENIJE

DVE LETI OKOLI SVETA

Po treh letih in dveh mesecih je v matično pristanišče v Izoli vplula prva slovenska navtična ekspedicija na Antarktiko in prva slovenska jadrnica, ki je obkrožila rt Hornos. Posadka pod vodstvom skiperja Romana Kvaternika je na 19,67 metra dolgem plovilu Slovenijo zapustila 15. junija 1999. V 20 etapah je odprava objadrala svet.

OTOKI ZA SMETI

Podjetje Snaga bo v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana začelo poskusno uvajati ločeno zbiranje odpadkov. S tovrstnim zbiranjem odpadkov bodo sprva pričeli na Viču in v Trnovem, kasneje pa ga bodo postopoma razširili tudi na druge četrtne skupnosti. Podjetje Snaga bo na posebna zbirna mesta - ekološke otoke - postavilo zabojnike, kamor bodo meščani ločeno odlagali odpadke iz papirja in kartona, stekla ter embalažo iz plastike in pločevine. V četrtini skupnosti Trnovo bo tako postavljenih 62 ekoloških otokov, na Viču pa 64.

ZAVAROVANO JEZERO

Slovenija je bogatejša še za eno zavarovano območje. V občini Cerknica so z odlokom, ki stopi v veljavo 6. septembra, ustanovili Notranjski regijski park. Največja zanimivost parka, ki je plod večmesečnih prizadevanj, je po mnenju predstavnikov občine presihajoče Cerknjsko jezero, kot poglavitna cilja pa so navedli ohranjanje biotske raznovrstnosti in kulturne dediščine območja. Park bo prvotno deloval le na območju občine Cerknica, kjer živi približno 10.300 ljudi, njegova dejavnost pa se lahko razširi tudi na območje drugih občin.

PO SVETU

BENEŠEVI DEKRETI NISO OVIRA

Beneševi dekreti niso del pristopnih pogajanj z Evropsko zvezo, je med predstavitvijo prednostnih nalogah danskega predsedovanja zvezi na Dunaju poudaril danski veleposlanik v Avstriji Torben Mailand Christensen. Kot je dodal, se bodo države o temah, ki niso del pogajanj, dogovorile same med seboj. Beneševi dekreti, pravna podlaga za izgon in razlastitev kakih 3,5 milijona sudetskih Nemcev in več desetisoč Madžarov po drugi svetovni vojni iz tedanje Češkoslovaške, so nastali v težkih povojnih časih in kot take jih moramo tudi obravnavati, meni

danski veleposlanik ter vnovič izrazil željo Danske, da se v času njenega predsedovanja, torej do konca leta, pristopna pogajanja zaključijo.

MIR MED OLIMPIADO

Papež Janez Pavel II je pozval k olimpijskemu premirju med olimpijskimi igrami v Atenah leta 2004 in izrazil prepričanje, da bi igre lahko pripomogle k ustavitvi sovraštva, ki trenutno vlada v številnih žariščih na svetu. Vrhovni poglavar Katoliške cerkve se je podpisal na seznam svetovnih voditeljev, ki so se zbrali, da bi obudili stari koncept prekinitve vojn med 16 dnevi, ko potekajo olimpijske igre.

SLOVENCİ IN ŠPORT

BO SLOVENIJA SPET NA EP?

Slovenija v postavi: Simeunovič, Karič, Vugdalič, Bulažič, Knavs, Šukalo (od 75. Gajser), Šiljak (od 90. Rakovič), Zahovič, Pavlin, Cimerotič, Ačimovič (od 86. Radosavljevič), je uspešno začela na kvalifikacijskem turnirju za evropsko prvenstvo. V uvodnem srečanju na stadionu za Bežigradom je premagala Malto in s tem prvič v zgodovini samostojne Slovenije boj za uvrstitev na velika tekmovanja začela z zmago. Z Malto pa po napovedih ni imela lahkega dela. Gosti so dolgo časa kazali zobe, Slovenci so se mučili do 37. minute, ko so jim pomagali nasprotniki kar sami. Dosegli so avtogol, kar je domačim v nadaljevanju olajšalo delo. Premoč pa je bila vendarle kronana v 59. minuti. Karič je bil spet podajalec, Šiljak pa je bil spretnejši kot v uvodu tekme in na semaforju je bilo 2:0. Odpora Maltežanov je bilo konec. Slovenci so se razigrali, z lepimi akcijami so dvigali na noge občinstvo, zadetek pa je dobesečno visel v zraku. Cimerotič je smešil gostujočo obrambo in si sam pripravil tri priložnosti. Dvakrat je bil nenatančen, njegov tretji „show“ pa se je vendarle končal z zadetkom.

Tudi mlada slovenska nogometna reprezentanca je v prvi tekmi kvalifikacij za evropsko prvenstvo dosegla prvo zmago, potem ko je v Ljubljani premagala Malto z 1:0. Edini gol na tekmi je dosegel Denis Žilavec v 12. minuti.

TUDI DEBEVEC NADALJUJE Z USPEHI

Rajmond Debevec je v finalu svetovnega pokala v bavarski prestolnici v streljanju z malokalibrsko puško trojni položaj osvojil tretje mesto, potem ko je nastreljal 1271,3 krogov. Zmagal je Američan Matthew Emmonds 1275,6, drugo mesto pa je zasedel Rus Artem Hadžibekov 1272,7.

SLOVENIJA MOJA DEŽELA

Razdor med staroslovinci in mladoslovinci

Taborsko gibanje je zamrlo, ostala pa so trenja med političnimi prvaki - staroslovinci in bolj delavnimi mladoslovinci. V tem se že kažejo zametki poznejše ločitve med klerikalci in liberalci. Katoliški tabor je v obrambi pred liberalnimi napadi organiziral svoje vrste. Že 29. novembra 1869 se je ustanovila Katoliška družba za Kranjsko, enako v Trstu in na Goriškem. Ta društva so bile nekake katoliške čitalnice. Družile so katolike ne glede na narodnost. Začeli so ustanavljati katoliška politična društva, počenši na Štajerskem, pozneje na Kranjskem. Leta 1872 so katoličani v Gorici začeli izdajati tednik Glas, naslednje leto pa je v Ljubljani začel trikrat na teden izhajati Slovenec.

Tudi liberalci so branili vero na shodih, kjer je igrala duhovščina veliko vlogo. Bila je najštevilnejša slovenska inteligenca in na podeželju je predstavljala glavno organizacijsko politični gibalno narodne stranke.

Leta 1872 je prišla na oblast nemška liberalna stranka, ki je zagovarjala deželne avtonomije na krščanski podlagi, kakor tudi

enakopravnost narodov monarhije. Slovenski konservativci so se takoj vključili v to Hohenwartovo stranko, malo pozneje tudi Bleiweis. Liberalci so pristop odklanjali, menili so, da je to podpora cerkveni reakciji.

Začel se je tudi „kulturni boj“, strašna gonja in medsebojno zmerjanje. Pred volitvami leta 1873 se mladoslovinci in staroslovinci niso več mogli zediniti za skupne kandidate.

Slovenstvu nasprotna je bila tudi volilna geometrija, ko je malo nemških plemičev izvolilo več poslancev kot mnogo slovenskih kmetov. Tako so torej na volitvah dobili Slovenci osem poslancev, štiri liberalne, tri konservativne in enega vladnega, kar je pomenilo sicer neuspeh.

V naslednjih letih so Slovenci ob ločenem nastopanju izgubili še dva mandata na Štajerskem.

Vse to je povzročilo, da so liberalci leta 1876 vstopili v Hohenwartovo stranko, kjer so bili slovenski konservativci že od začetka. Slovenski narodno politični tabor je tako postal spet enoten in se je obnovila doba slogaštva tja do devetdesetih let.

PISALI SMO PRED 50 LETI

SREDNJA ŠOLA IN PRIZNANJE PREJŠNJIH SPRIČEVAL

Z ozirom na precejšnje število našega dijaštva, ki je del svojih študijev končal v Evropi, naj se pomudim pri ovrednotenju tamkajšnjih spričeval.

Državna spričevala morajo prehoditi dolgo pot overovanja v tamkajšnji državi in v Argentini. Kampovska spričevala pa imajo daljšo pot. Pristnost podpisa kampovskega komandanta potrди Consejo Británico na Lavallo 190, nakar tega potrди angleški konzul. Nato v London na zunanje ministrstvo, nato angleškemu konzulu v državo, kjer je bila kampovska šola, na zunanje ministrstvo tiste države, in končno k argentinskemu konzulu tamkaj. V Argentini sledi pot enako kot preje. V Londonu imamo prijaznega gospoda, ki opravi vse poti tamkaj, enako v Avstriji.

Ko je spričevalo legalizirano, sledijo izpiti - ekvivalence. Na zavodu, kjer nekdo misli polagati izpite, je treba prositi priznanje svojih študijev. Tu spregledajo overovljen učni načrt, (ker ga že imajo). Pametno je, da se osebno pogovorite in razložite svoj problem. Nato ministrstvo določi predmete, iz katerih je treba delati ekvivalenco.

Spričevalo je ekvivalentno maturitetnemu spričevalu in omogoča vpis na univerzo. Sprejemnega izpiti ni treba delati učencem, ki so končali študije ali ekvivalenco na Colegio Nacional.

Dr. F. B.

NOVO ŽIVLJENJE NA PRISTAVI

Kdor obiše Pristavo na Moronu, bo tam našel živahno življenje. Kopica mladih delavcev prevaža samokolnice, premetava zemljo in pesek, drugi ravnaajo teren in zabijajo

ESLOVENIA, MI TIERRA

La labor literaria de los protestantes

El libro fue la herramienta más eficaz en la difusión del protestantismo en Eslovenia. De las 50 obras que publicaron los escritores protestantes, dos tercios contaron con la autoría de Trubar.

La obra más importante fue la traducción completa de la Biblia por parte de Dalmatin en el año 1584. Esta fue la décimonoventa traducción a un lenguaje popular. Cabe destacar que los sacerdotes católicos de la Contrarreforma hicieron uso de esta traducción, ya que no contaban con otra.

Además de los textos religiosos, los protestantes publicaron dos obras que no tenían una finalidad religiosa. Bohorič redactó la primera gramática eslovena - Zimske urice (Horitas invernales) en latín en el año 1584 y Megiser el diccionario alemán-latín-esloveno-italiano.

De esta manera los escritores protestantes crearon un idioma literario esloveno único. Con esto afianzaron la comunidad nacional, resquebrajada en los siglos anteriores, en el aspecto cultural. En ese entonces el esloveno no era considerado un idioma inferior (cosa que sí ocurriría más tarde), ya que la labor cultural de los protestantes eslovenos contaba también con el apoyo de los nobles alemanes.

El protestantismo no tuvo mucho éxito en el ámbito de los campesinos. Tuvo una buena acogida entre los habitantes de la ciudad y los nobles. Por eso los protestantes rechazaron enérgicamente las revueltas campesinas y condenaron las expresiones populares de la fe (peregrinaciones, procesiones, culto a los santos).

El esplendor del protestantismo se dio en Eslovenia con la labor en el ámbito de las letras.

Se avecinaba la Contrarreforma, comenzada y llevada a cabo por los mandatarios austríacos, los de la casa de Habsburgo, que eran católicos.

OSEBNE NOVICE

Rojstvo: V soboto, 17. avgusta se je rodil **Rafael Aleksander Marzo**, sin Cristiana in Karine Škrbec.
Srečnim staršem iskreno čestitamo!

ZAHVALE

Zveza slovenskih mater in žena se iskreno zahvaljuje družini Voršič, ki je darovala 50 pesov v spomin na Franceta Fajfarja in družini Škerlj, ki je darovala 100 pesov v spomin na Marto Jeločnik in 100 pesov v spomin na Miho Ribnikarja. **Bog povrni!**

Odbor in stanovanjci Rožmanovega doma se zahvaljujejo g. N.N., ki je daroval 300 pesov in Branku Rebozovu za dar 20 pesov. **Bog poplačaj!**

TISKOVI SKLAD

Za tiskovni sklad Svobodne Slovenije so darovali: ga. Marija Kukovica iz ZDA 153,50 ameriških dolarjev; Niko Tomc iz ZDA 15 ameriških dolarjev, dr. Janez Arnež iz Slovenije 30 ameriških dolarjev in N.N. Argentina 50 pesov. V težkih časih, ki jih preživlja tudi naš list, so nam ti darovi v veliko materialno in tudi moralno podporo. **Vsem Bog povrni!**

kole, tretji obmetavajo veliko novo sobo itd. Zlasti preteklo soboto je bilo na Pristavi veliko delavcev. Nekateri sicer pomagajo kar z gledanjem, tako delo je lažje in ne povzroča žalje. V nedeljo so se skupine telovadcev in športnikov in športnic vadile za nastop, ki bo prihodnje nedeljo, 14. t.m. popoldne na Pristavi.

JERMAN ZMAGOVALEC V SMUŠKEM TEKU

V smuškem teku so se predstavili 4 Slovenci in 6 drugih. Prvi je bil Franc Jerman, dve minuti za njim je došel Janez Flere, za njim Andrej Kukovica, nato Bruno Pertile in Luis de Rider, etc. VA

Svobodna Slovenija, št. 34; 11. septembra 1952

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE** / Director: **Valentín B. Debeljak** / Proprietario: **Asociación Civil Eslovenia Unida** / Presidente: **Antonio Mizerit** / Redacción y Administración: **RAMON L. FALCON 4158 - C1407GSR BUENOS AIRES - ARGENTINA** / Telefax: (54-11) 4636-0841/2421 / 4674-5125 / e-mail: **esloveniau@sinectis.com.ar / debeljak@netizen.com.ar**

Glavni urednik: **Tine Debeljak ml.** / Za Društvo Zedinjena Slovenija: **Tone Mizerit** / V tej številki so sodelovali še: **Gregor Batagelj, Miriam Jereb Batagelj, Alojzij Rebuta, Vinko Rode, France Habjan, STA, MAG, Družina, Radio Ognjišče.**

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 70, pri pošiljanju po pošti pa \$ 95 (za člane ZS poseben popust); obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; ostale države po svetu 135 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 85 USA dol. za vse države.

Čeke: v Argentini na ime „Eslovenia Libre“, v inozemstvu (bančne čeke, ne osebne) na ime „Antonio Mizerit“. Oblikovanje in tisk: **TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L. / Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires Argentina - Tel.: 4362-7215 - Fax: 4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar**

Correo Argentino Suc. 7
 FRANQUEO PAGADO
 Cuenta Nº 7211
 R. Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 881153

MALI OGLASI

TURIZEM

Bungali v Bariločah. - Bungali ILIRSKA nudijo 3-sobna stanovanja z vso opremo, vse leto po odlični ceni. Tel. 02944-441814. E-mail: ilirska@bariloche.com.ar

Letalske karte, rezerva hotelov,

najem avtomobilov in izleti po svetu H. Yrigoyen 2742 - San Justo Tel. 4441-1264 / 1265

ADVOKATI

DOBOVŠEK & asociados - odvjetniki. Zapuščinske zadeve. Somellera 5507. (1439) Buenos Aires. Tel/Fax: 4602-7386. E-mail: jdbovsek@perseus.com.ar

dr. Marjana Poznič - Odvetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844-mpoznic@sfanet.com.ar

dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs - odvjetniki - ponedeljek, torek, petek od 16. do 20. - Tucumán 1455 - 9. nadst. "E" - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320.

dr. Lilijana Kožar, odvjetnica; Av. Corrientes 1250, 5º F, Capital. Torek in četrtek od 16. do 19. Tel.: 4382-9216

FOTOGRAF

Marko Vombergar - FOTO PREMIUM - Arieta 490 B1753AOJ Villa Luzuriaga - Tel.: 4650-9040 - Dom: 4659-2060 - http://www.foto.com.ar

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Azcuénaga 77 - B1704FOA Ramos Mejía - Bs. As. - Tel./Fax: 4656-3653

ALI SI VEDEL ZA ANKETO? OBIŠČI
www.sdo-sfz.com.ar

OBVESTILA

SOBOTA, 14. septembra:

Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. v Slov. hiši.

NEDELJA, 15. septembra:

Obletnica Slomškovega doma in Mladinski dan v Ramos Mejiji

SOBOTA, 21. septembra:

Proslava šolskih otrok na čast Antonu Martinu Slomšku, v Slovenski hiši.

NEDELJA, 22. septembra:

Mladinski dan v Slovenski vasi.

SOBOTA, 28. septembra:

Spevoigra "Kokošja balada" na Pristavi ob 20. uri.

Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. v Slov. hiši.

NEDELJA, 29. septembra:

Srečanje mladcev in mladenk ob 14. uri na Pristavi.

SOBOTA, 5. oktobra:

Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. v Slov. hiši.

NEDELJA, 13. oktobra:

Slovenski dan in 46. obletnica v Našem domu v San Justu.

SOBOTA, 19. oktobra:

Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. v Slov. hiši.

SOBOTA, 26. oktobra:

Večer slovenskega nogometa v Našem domu v San Justu.

OPRAVIČILO

Pri članku ob taborjenju mladcev in mladenk, ki je bil objavljen v predzadnji številki, sta izpadla imena dveh dobotnikov, in sicer **Frido Klemenčič** in **Tone Malovrh**. Bog jima povrni!

ZA SMEH

Mamica: „Si danes zjutraj tudi molila kakor sinoči?“

Kristina: „Ne, ker me zjutraj ni strah.“

... Katehet: „Kaj moramo

storiti, da pridemo v nebesa?“

Učenec: „Umreti.“
 Katehet: „In pred tem?“

Učenec: „Poslati po zdravnika.“

...

Na razpolago je pri poverjenikih
 in pri društveni pisarni naš

**podporni bon - „Rifa“
 ZEDINJENE SLOVENIJE**

Hočete vedeti, kaj boste lahko zadel?

- dobitek: 10 dni bivanja v Počitniškem domu dr. Rudolfa Hanželiča v kordobskih gorah;
- dobitek: umetniška slika priznane slovenske umetnice;
- dobitek: vezan Zgodovinski Zbornik Zedinjene Slovenije;
- dobitek: broširan Zgodovinski Zbornik Zedinjene Slovenije;
- dobitek: naročnina Svobodne Slovenije za eno leto;
- in 7. dobitek: na izbiro tri knjige iz založbe Zedinjene Slovenije;
- do 10. dobitek: na izbiro ena knjiga iz založbe Zedinjene Slovenije.

Vsak od njih samo za pet pesov.

USPEŠNO KRONAN NAPOR

Slovenski triatlonec Damjan Žepič je na 15. Ironmanu v avstrijskem Podersdorfu osvojil drugo mesto. Na triatlonu, ki ga je sestavljalo 3,8 km plavanja, 180 km kolesarjenja in 42 km

teka, je v času novega avstrijskega rekorda 8:13,49 zmagal domačin Fruhwirth, Žepič je zaostal šest minut.

**VALUTNI TEČAJ
 V SLOVENIJI
 10. septembra 2002**

1 EURO 230,48 SIT

1 U\$S dolar 231,20 SIT

**41. obletnica Slomškovega doma
 in 32. mladinski dan**

Nedelja, 15. septembra

08.00: začetek tekmovanj

11.15: dviganje zastav in sv. maša

13.00: kosilo

18.30: kulturni program. Slavnostni govornik: **arh. Jure Vombergar** nato prosta zabava.

Vsi prisrčno vabljeni!

SDO-SFZ SLOVENSKE VASI VABI NA

51. MLADINSKI DAN

Nedelja, 22. septembra 2002

8.00 začetek tekmovanj

9.00 sveta maša

10.30 dviganje zastav

13.00 kosilo

19.00 kulturni program

nato prosta zabava s sodelovanjem skupine EQE in DJ

Goričane še vedno niso škofijska last

V petek, 23. avgusta, je nadškof dr. Franc Rodé obiskal grad na Goričanah, ki ga je Republika Slovenija dala v posest ljubljanski nadškofiji. To je bil prvi obisk kakšnega škofa na gradu, odkar so ji ga leta 1947 odvzeli.

Z odločbo ministrice Andreje Rihtar je bil dvorec na Goričanah pri Medvodah 12. julija letos izroččen „včasno uporabo upravičeni stranki Nadškofiji Ljubljana“ (odločba ministrstva za kulturo). Tako gre h koncu žalostna zgodba o baročnem dvorcu, ki je bil dolga leta letna rezidenca ljubljanskih škofov, od druge svetovne vojne naprej pa je doživljal težke čase. Dvorec sicer še ni vrnjen v last nadškofiji, ker je sprožen upravni spor in Upravno sodišče RS še ni odločilo o poravnavi glede na vložena državna sredstva v stavbo. Ravnateljstvo nadškofijske gospodarske uprave upa, da bo postopek stekel in da bo kmalu prišlo do dokončne ureditve lastništva.

Grad in posestvo Goričane je prva dotacija ob ustanovitvi ljubljanske škofije leta 1461. Cesar Friderik III. ga je daroval nanovo ustanovljeni ljubljanski škofiji, da bi s prihodki od posestva škofje lahko opravljali svoje poslanstvo. Prvotni grad je stal na ozkem grebenu griča Stari grad nad današnjim dvorcem. Stal naj bi že v 12. stoletju in prehajal v roke različnih lastnikov, dokler ga niso za Celjani dobili v last Habsburžani.

Končno je Friderik III. grad podaril skupaj z drugimi dotacijami novo ustanovljeni škofiji v Ljubljani. Leta 1511 ga je razmajal potres, do konca pa uničil požar leta 1613. Danes je o njem le nekaj malih sledov.

Ljubljanski škof Oton grof Buchheim (1641-1664) je začel zidati dvorec na sedanjem kraju, v dolini pod starim gradom. Valvazor ga je upodobil v Slavi vojvodine Kranjske. Bil je nekoliko drugačen od današnjega. Na zahodni strani je imel vhodni stolp, na vrtu, ki je še danes obzidan, pa vrt z vodometom. Sto let pozneje ga je dal škof Ernest Amadej Attems predelati stavbnemu mojstru Canidu Zullianiju, ki je dodobra spremenil njegovo podobo, posebno ob vhodu (dozidal je nov trakt, v katerega je vpel stopnišče in kapelo, osrednji del pa dvignil za nadstropje). Škof Alojzij Wolf ga je v letih 1830 in 1831 prezidal. Podrl je oba stranska trakta in za nadstropje znižal vhodni trakt. Tako zunanjo podobo je ohranil grad do danes. Posebna dragocenost gradu so čudovite štukature na zunanjsčini, v kapeli, delu hodnikov in nekaterih sobah, ki so delo mojstra Auracherja iz Celovca. Osrednji salon (ta je dobro ohranjen) pa je poslikal ljubljanski jezuit Anton Werle s freskami iz antične mitologije.

8. oktobra 1941 so Nemci celotno posest na Goričanah odvzeli škofiji.

V dvorcu je bilo med vojno zbirno taborišče za sloven-

ske izgnance. Po vojni je služil kot sanatorij in pozneje raznim strankam. Nato je prišla nacionalizacija. Dvorec je bil z odločbo Okrajne komisije za agrarno reformo v Ljubljani 17. septembra 1947 skupaj z vso posestjo odvzet. Leta 1953 je bil za dva dni vrnjen, nato pa spet odvzet. Posestvo je menjalo več lastnikov in se pričelo drobiti. Na delu zemljišč stojijo danes hiše.

Dvorec pa je bil prenesen v upravljanje Etnografskemu muzeju iz Ljubljane, ki ga je upravljal do izročitve ljubljanski nadškofiji. Etnografski muzej je imel v dvorcu muzej neevropskih kultur, v katerem so bili tudi predmeti, ki jih je iz Amerike v domovino pošiljal Friderik Baraga, za njim pa še nekateri drugi misijonarji. Streha stavbe je bila dotrajana in se je porušila, zato je takrat država začela sanacijska dela, ki še niso končana. Nadškofijski ordinariat je v skladu z zakonom o denacionalizaciji že leta 1993 vložil zahtevo po vrnitvi premoženja na Goričanah. Leta 1997 je bila vloga dopolnjena in zopet obravnavana. Ker so bili prostori izpraznjeni (Etnografski muzej je dobil nove na Metelkovi v Ljubljani), ni bilo ovir in ministrica za kulturo je stavbo vrnila pred dokončno razsodbo Upravnega sodišča RS.

Ob ogledu stavbe je nadškof lahko ugotovil, da je bilo v postopku obnove marsikaj narejeno. Žal, je sedanje stanje, če primerjamo zapisnike in inventarje iz predvojnih in povojnih let, ko je bilo v gradu še vse premoženje in so grad redno vzdrževali, zelo slabo. Dokler ni dvorec vrnjen v dokončno last nadškofije, vodstvo ne razmišlja o namembnosti celotne stavbe. Nadaljevali pa bodo vzdrževalna in nujna obnovitvena dela, ki so bila prekinjena leta 1997, da se ustavi propadanje.

**Naročilnica
 za Svobodno Slovenijo**

Podpisani se naročam na tednik Svobodna Slovenija. Želim ga prejemati

po pošti (točno napiši naslov)

po raznašalcu (navedi kraj in skupino)

Ime in priimek:

Ulica in št.:

Kraj: Poštna št.:

Provincia: Tel.:

Država:

Podpis

Naročilnico spolnite in pošljite jo: po raznašalcu vašega okraja, po faksu na tel.: +54-11-4636-2421, po elektronski pošti esloveniau@sinctis.com.ar

DVOJČKOV NE BO VEČ

Prvi telefon v javnem omrežju v Sloveniji je bil vključen leta 1897, medtem ko so na avtomatsko centralo prvega vključili trideset let pozneje. Konec sedemdesetih in v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja pa so, zaradi velikih potreb po osnovnih telefonih in hkratnemu pomanjkanju finančnih sredstev za naložbe, postali zelo aktualni dvojčni priključki. Danes je njihov delež manjši od odstotka, pa še te, ki jih je največ na Dolenjskem in v širši okolici Ljubljane, nameravajo do konca leta ukiniti.